

การสร้างสรรคหนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อสื่อสารประเด็น ความหลากหลายทางเพศ CREATION OF CHILDREN'S PICTURE BOOK FOR COMMUNICATION ON GENDER DIVERSITY

สุทธิอาภา คุ่มครอง
ปรีดา อัครจันทโชติ

Abstract

This research is a study about communication on gender diversity depicted in children's picture books. The objectives of this study are to analyze the attributes of children's picture books that are made for gender diversity communication, to study the process of creating a children's picture book with communication on gender diversity in Thai's society context and to study the recipients' understanding of gender diversity after reading children's picture book made to communicate gender diversity in Thai's society.

It was found that an important attribute of children's picture books for communicating gender diversity is to include the topic in a basic and familiar manner as any other children's picture books are depicted by using semiotics, and/or attenuation to reflect the person's self-value, promote freedom of will and acceptance in oneself.

Thus "Chud Mai KhongLukMhee" (Little bear's new dresses); a children's picture book for communicating gender diversity in Thai's society context was created based on those attributes above. The making of this book consists of five steps inserted with concept of gender diversity in symbolic form among various elements of the book such as the fabrication of the character, clothing and context described with the purpose of promoting freedom of will and acceptance in oneself.

The result showed that recipients can understand the message of free will from the "Chud Mai KhongLukMhee" picture book but need additional explanations at the end of the book for better understanding. Also the most understood symbolic depiction are "skirt" and "pants". And because all recipients have some backgrounds on recognizing gender

สุทธิอาภา คุ่มครอง (นศ.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560; อีเมล: lqyn@outlook.com) และ ปรีดา อัครจันทโชติ (นศ.ด. นิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557) ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาวาริชวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งจากวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างสรรคหนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อสื่อสารประเด็นความหลากหลายทางเพศ" ของสุทธิอาภา คุ่มครอง โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา อัครจันทโชติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้รับการประเมินผลสอบวิทยานิพนธ์ในระดับดีมาก ของสาขาการสื่อสารเชิงสุนทรียและบันเทิงคดี ในปีการศึกษา 2560

diversity issues, most could get the message about promoting self-value and acceptance in oneself. Still there are some people who refuse to choose “Chud Mai KhongLukMhee” as a picture book for their children for the reason that it’s unnecessary.

Keywords : Children’s Picture Book, Gender Diversity

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะสำคัญของหนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อสื่อสารประเด็นความหลากหลายทางเพศ, เพื่อศึกษากระบวนการสร้างสรรค์หนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อสื่อสารประเด็นความหลากหลายทางเพศในบริบทสังคมไทย และเพื่อศึกษาความเข้าใจในประเด็นความหลากหลายทางเพศของผู้รับสารที่ได้รับจากหนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อความหลากหลายทางเพศในบริบทสังคมไทย

จากผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะสำคัญของหนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อสื่อสารประเด็นความหลากหลายทางเพศ คือ การสอดแทรกประเด็นความหลากหลายทางเพศลงไปในรูปแบบการเล่าเรื่องด้วยคุณลักษณะพื้นฐานที่เรียบง่ายและคุ้นเคยดีของหนังสือภาพสำหรับเด็กโดยทั่วไป ด้วยกลวิธีการใช้สัญลักษณ์และ/หรือการลดทอนความสมจริง โดยมีจุดประสงค์เพื่อสะท้อนการเห็นคุณค่าของบุคคล, เพื่อการให้อิสระในการเลือกและแสดงตัวตน และเพื่อการสร้างการยอมรับ

คุณลักษณะสำคัญในช่วงต้น ถูกนำมาเป็นฐานคิดเพื่อเข้าสู่ขั้นตอนการสร้างสรรค์หนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อสื่อสารประเด็นความหลากหลายทางเพศในบริบทสังคมไทย เรื่อง ชุดใหม่ของลูกหมีซึ่งมีกระบวนการทั้งสิ้น 5 ขั้นตอน โดยในแต่ละขั้นตอนได้ทำการออกแบบและสอดแทรกแนวคิดความหลากหลายทางเพศในรูปแบบของสัญลักษณ์ลงในองค์ประกอบของหนังสือภาพ อาทิ ตัวละคร เสื้อผ้าของตัวละคร และเนื้อหาบรรยาย เพื่อการสื่อสารในประเด็นการให้อิสระในการเลือกและการแสดงตัวตน และการเห็นคุณค่าและยอมรับบุคคลจากภายใน

ผลการประเมินพบว่า ผู้รับสารสามารถเข้าใจประเด็นการให้อิสระในการเลือกและการแสดงตัวตนจากหนังสือภาพเรื่อง ชุดใหม่ของลูกหมี ได้ แต่ต้องอาศัยการทำซ้ำความเข้าใจ

ร่วมกับคำอธิบายเพิ่มเติมในท้ายเล่มเพื่อให้สามารถเข้าใจสารได้ชัดเจนขึ้นผู้รับสารสามารถเข้าใจสัญลักษณ์ของ “กระโปรง” และ “กางเกง” ได้ชัดเจนที่สุด โดยประเด็นการเห็นคุณค่าและยอมรับบุคคลจากภายในเกิดจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดให้การยอมรับความหลากหลายทางเพศโดยภูมิหลังอยู่แล้ว แต่ยังมีบางส่วนที่ปฏิเสธการเลือกหนังสือภาพเรื่อง ชุดใหม่ของลูกหมีให้บุตร-หลานอ่าน เนื่องจากมองว่ายังไม่จำเป็นสำหรับครอบครัวตน

คำสำคัญ : หนังสือภาพสำหรับเด็ก, ความหลากหลายทางเพศ

ที่มาและความสำคัญ

สังคมปัจจุบันมีการเปิดรับในแนวคิดความหลากหลายทางเพศ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศจึงได้มีพื้นที่บนสื่อและแสดงให้เห็นถึงบทบาทที่แตกต่างออกไปว่าโลกของเราไม่ได้มีเฉพาะบทบาทของชายและหญิง การเปิดรับนี้ทำให้ผู้มีความหลากหลายทางเพศกล้าที่จะเปิดเผยตัวตนในสังคมมากขึ้น แต่กระนั้นการเลือกปฏิบัติและใช้ความรุนแรงทั้งในแง่ของการกระทำและคำพูดต่อกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศยังคงพบเห็นได้ทั่วไปทั้งในชีวิตประจำวันและในโลกออนไลน์

นายคมน์ นพรัตน์ ผู้สื่อข่าวช่อง Nation TV (หนังสือพิมพ์ริงสิต, 2559) กล่าวว่า สื่อมีผลต่อการสร้างค่านิยมในสังคมเป็นอย่างมาก และสื่อสามารถทำให้ความคิดของคนในสังคมที่มีต่อผู้มีความหลากหลายทางเพศเป็นไปตามที่สื่อต้องการจะนำเสนอได้ไม่ยาก สังคมไทยในตอนนี้มีการเปิดรับและเข้าใจเพศที่สามมากขึ้น เหตุผลหนึ่งอาจเป็นเพราะประเทศไทยมีประชากรเพศที่สามเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้สังคมพยายามทำความเข้าใจและสื่อต่าง ๆ ก็พยายามนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องราวของเพศที่สามให้สังคมได้รับรู้ อีกทั้งมีการนำเสนอแง่มุมที่หลากหลาย เพื่อให้เห็นว่าเพศที่สามก็คือคนปกติ

ทั่วไป จึงอาจกล่าวได้ว่า หากต้องการเปลี่ยนแปลงความคิดเชิงลบของคนในสังคมที่มีต่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ ต้องอาศัยสื่อที่ดีในการนำเสนอความหลากหลายทางเพศ ในมุมมองต่าง ๆ ที่ปราศจากอคติ และหนังสือภาพสำหรับเด็กก็เป็นหนึ่งในสื่อเหล่านั้นที่สามารถสื่อสารในประเด็นความหลากหลายทางเพศไปสู่ผู้อ่านในสังคมได้

โดยส่วนตัวแล้ว ผู้วิจัยเชื่อในพลังของสื่อหนังสือภาพ ซึ่งเป็นสื่อที่ได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพและเหมาะสมแก่การกระตุ้นพัฒนาการของเด็ก หนังสือภาพไม่เพียงได้เปิดโลกแห่งจินตนาการให้เด็กเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาทางด้านสติปัญญาเท่านั้น หากหนังสือภาพยังเป็นเครื่องมือชั้นดีที่พ่อแม่หรือแม่แต่คุณครูใช้สอนเด็กได้อีกด้วยจากข้อสังเกตของผู้วิจัยพบว่า หนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศในต่างประเทศนั้นมีบริบทแตกต่างกันไปในแต่ละที่มา บางเรื่องได้รับรางวัลให้เป็นหนังสือดีเด่นมากมาย แต่กลับถูกห้ามเผยแพร่ (Banned) ในหลาย ๆ พื้นที่ ทำให้สามารถเข้าใจได้ว่า หนังสือที่มีเนื้อหาในประเด็นเหล่านี้ไม่สามารถแปลความและวางขายได้เลยในทุกพื้นที่ เพราะประเด็นความหลากหลายทางเพศต้องขึ้นอยู่กับความเข้าใจของบริบทสังคมนั้น ๆ ดังทัศนะของนักวิชาการที่เชื่อว่า ความคิดเรื่องเพศไม่ใช่สิ่งที่เป็นสากล (นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ, 2559) แต่ละวัฒนธรรมย่อมมีความรู้หรือความคิดเรื่องเพศแตกต่างกันไป ไม่สามารถนำบริบทเรื่องเพศของสังคมวัฒนธรรมหนึ่งไปใช้กับอีกที่หนึ่งได้ ซึ่งในงานวิจัยของทัศนีย์ คำเกิงศักดิ์ (บทความ, 2554) พบว่า ในสังคมไทยนั้นเรื่องเพศถูกมองว่าเป็นเรื่องส่วนตัวที่ต้องปกปิดด้วยเหตุนี้ภาษาที่เกี่ยวกับเรื่องเพศจึงกลายเป็นภาษาต้องห้ามควรใช้ภาษาทั้งลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการร่วมกัน รวมถึงการใช้สัญลักษณ์ซึ่งเป็นการสื่อสารถึงเรื่องเพศในมิติต่าง ๆ อย่างสุภาพ เพื่อให้การนำเสนอเรื่องเพศไม่ใช่เป็นเรื่องล่อแหลม หรือหมิ่นเหม่ต่อสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับ ดังนั้นการจะสื่อสารในประเด็นนี้ผ่านหนังสือภาพสำหรับเด็กจึงจำเป็นต้องสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับความเข้าใจเรื่องเพศในบริบทของสังคมไทย เพื่อให้ได้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน

งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีประสงค์จะสร้างสรรค์หนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อสื่อสารประเด็นความหลากหลายทางเพศ นั่นคือการลงมือสร้างหนังสือภาพเพื่อสอนให้เด็กตระหนักรู้การมีตัวตนและเข้าใจว่าผู้มีความหลากหลายทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยเล็งเห็นว่า วัยเด็กเป็นวัยบริสุทธิ์ที่พร้อมจะซึมซับประสบการณ์อันหลากหลาย เด็กจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จนความรู้สึกรู้สึกก่อตัวเป็นสำนึกที่มั่นคงติดตัวตามไปจนเป็นผู้ใหญ่ หากได้รับการปลูกฝัง ส่งเสริมอย่างถูกต้องเหมาะสม เด็กทุกคนจะสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีจิตใจดีงดงาม เข้มแข็งและยืนหยัดในสังคมได้ (เจตต์ คชฤทธิ์, 2554) ด้วยเหตุนี้ วัยเด็กจึงเป็นวัยที่เหมาะสมแก่การปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมที่เต็มไปด้วยความหลากหลายและการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเช่นปัจจุบัน แต่กระนั้นก็ไม่ได้ละทิ้งหนังสือภาพสำหรับเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศของต่างประเทศไปเสีย ผู้วิจัยยังมีความสนใจจะศึกษาโครงสร้างการเล่าเรื่องจากองค์ประกอบต่าง ๆ ของเนื้อหาและวิเคราะห์การสื่อสารด้วยภาพ เพื่อให้เห็นคุณลักษณะของหนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อสื่อสารประเด็นความหลากหลายทางเพศว่าที่ผ่านมามีรูปแบบการสร้างสรรค์อย่างไรบ้าง เพื่อนำคุณลักษณะที่ได้นี้เป็นแนวทางในการวางแผนสร้างสรรค์ผลงานหนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อสื่อสารประเด็นความหลากหลายทางเพศในบริบทสังคมไทยขึ้นมาหนึ่งเล่ม และนำหนังสือภาพสำหรับเด็กที่สร้างสรรค์ขึ้นมาเป็นสื่อเพื่อศึกษาความเข้าใจในประเด็นความหลากหลายทางเพศของผู้รับสารที่ได้รับจากหนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อความหลากหลายทางเพศในบริบทสังคมไทยดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะสำคัญของหนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อสื่อสารประเด็นความหลากหลายทางเพศ
2. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างสรรค์หนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อสื่อสารประเด็นความหลากหลายทางเพศในบริบทสังคมไทย
3. เพื่อศึกษาความเข้าใจในประเด็นความหลากหลายทางเพศของผู้รับสารที่ได้รับจากหนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อความหลากหลายทางเพศในบริบทสังคมไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การสร้างสรรคหนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อสื่อสารประเด็นความหลากหลายทางเพศ เป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ (Creative Research) โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Textual Analysis) เพื่อศึกษาหาคุณลักษณะสำคัญของหนังสือภาพสำหรับเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศของต่างประเทศ แล้วจึงนำคุณลักษณะสำคัญเหล่านั้นมาลงมือสร้างสรรคหนังสือภาพเพื่อสื่อสารประเด็นความหลากหลายทางเพศขึ้นมาหนึ่งเล่ม ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมเกี่ยวกับเรื่องเพศและความหลากหลายทางเพศของไทย ทำการเก็บข้อมูลโดยจัดบันทึกตลอดกระบวนการ และทำการวัดผลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากนั้นจึงทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Interview) เพื่อข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. คุณลักษณะสำคัญของหนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อสื่อสารในประเด็นความหลากหลายทางเพศ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1.1 คุณลักษณะสำคัญของรูปแบบการเล่าเรื่องความหลากหลายทางเพศในหนังสือภาพสำหรับเด็ก คือ การสอดแทรกเรื่องความหลากหลายทางเพศลงไป ในคุณลักษณะพื้นฐานที่เรียบง่ายและคุ้นเคยของหนังสือภาพสำหรับเด็กโดยทั่วไป ภายใต้โครงสร้างการเล่าเรื่องที่คล้ายคลึงกัน เป็นรูปแบบเฉพาะของหนังสือภาพสำหรับเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ

1.2 คุณลักษณะของกลวิธีการสื่อสารประเด็นความหลากหลายทางเพศในหนังสือภาพสำหรับเด็ก มีด้วยกัน 2 วิธี ได้แก่ 1. การใช้สัญลักษณ์ อันประกอบไปด้วย การใช้สัญลักษณ์แสดงความหลากหลายทางเพศผ่านตัวละคร, การใช้สัญลักษณ์แสดงความหลากหลายทางเพศผ่านสีหรือลวดลายในภาพประกอบ และการใช้สัญลักษณ์แสดงความหลากหลายทางเพศผ่านคำที่สื่อถึงความเป็นเพศ และ 2. การลดทอนความสมจริง

1.3 จุดประสงค์ของการสื่อสารประเด็นความหลากหลายทางเพศในหนังสือภาพสำหรับเด็ก มีด้วยกัน 3 ประเด็นหลักคือ 1. เพื่อสะท้อนการเห็นคุณค่าของบุคคล 2. เพื่อการให้อิสระในการเลือกและแสดงตัวตน และ 3. เพื่อการสร้างการยอมรับ โดยทั้ง 3 ประเด็นจะผสมผสานกันไปภายใต้รูปแบบของการนำเสนอของหนังสือภาพ

2. กระบวนการสร้างสรรคหนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อสื่อสารประเด็นความหลากหลายทางเพศในบริษัทสังคัมไทยเรื่อง ชุดใหม่ของลูกหมี มีทั้งสิ้น 5 ขั้นตอนดังนี้

2.1 การวางแผนการเขียน ผู้วิจัยได้วางแผนการเขียนตามฐานความคิดจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการประยุกต์จากคุณลักษณะสำคัญของหนังสือภาพในข้อที่ 1. ได้เป็นดังนี้ (1) กำหนดประเภทของงาน คือ หนังสือภาพสำหรับเด็ก (2) กำหนดกลุ่มผู้อ่านเป็นเด็กวัย 6-8 ปี (3) กำหนดจุดมุ่งหมายในการเขียน คือ ต้องการสื่อสารประเด็นความหลากหลายทางเพศในบริษัทสังคัมไทยเพื่อให้เกิดการตระหนักรู้และยอมรับ (4) กำหนดประเด็นที่ต้องการสื่อสารในหนังสือภาพ (แก่นเรื่อง) ได้แก่ อิสระในการเลือกและการแสดงตัวตน และการเห็นคุณค่าและยอมรับบุคคลจากภายใน

2.2 จัดทำโครงสร้างเนื้อหาของหนังสือและสตอรี่บอร์ด (Storyboard) ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งเป็นขั้นตอนการทำงานย่อย ดังนี้

2.2.1 การวางกรอบโครงเรื่อง ผู้วิจัยได้เลือกเอารูปแบบการใช้สัญลักษณ์ผ่านการแต่งกายที่ไม่ตรงตามเพศ สรีระ โดยเลือกใช้เหตุการณ์การเลือกซื้อเสื้อผ้ามาเป็นแนวทางในการวางกรอบโครงเรื่องซึ่งประกอบไปด้วย (1) ตอนเริ่มต้นเรื่อง: ตัวละครต้องการชุดใหม่จึงไปหาซื้อชุดที่ร้านขายเสื้อผ้า (2) ดำเนินเรื่อง: ตัวละครหยิบเสื้อผ้าที่ตนเองต้องการ แต่โดนตัวละครรอบข้างห้ามและเลือกเสื้อผ้าชิ้นอื่นให้แทน (3) จุดสูงสุดของเรื่อง: ถูกตัวละครอื่น ๆ รอบข้างล้อเลียน ทำให้ไม่มีความสุข (4) จุดคลี่คลายปัญหา: ครอบครัวยุติตัวละครปลอมใจ เข้าใจ และอนุญาตให้เลือกเสื้อผ้าที่ต้องการได้ และ (5) ตอนจบของเรื่อง: ตัวละครได้สวมชุดใหม่ตามอย่างที่ต้องการและใช้ชีวิตอย่างมีความสุขโดยในแต่ละ

เหตุการณ์จะสะท้อนสถานการณ์ที่ผู้มีความหลากหลายทางเพศต้องพบเจอในชีวิตประจำวัน

2.2.2 การเขียนโครงเรื่องสมบูรณ์ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้เพิ่มรายละเอียดของเนื้อหา โดยการแฝงสัญลักษณ์ไว้ในองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้การออกแบบตัวละคร เลือกใช้ตัวละครที่เป็นสัตว์แสดงท่าทางของคน เพื่อลดทอนความสมจริงลง โดยเลือกตัวละครเอกเป็น “ลูกหมี” เพื่อแทนเพศชาย เลือกตัวละครประกอบ “ป่าข้าง” เพื่อแทนคนสูงอายุที่มีความคิดล้าหลังไม่เปิดกว้างเรื่องความหลากหลายทางเพศ เลือกตัวละครประกอบ “ลูกเสือ” เพื่อแทนผู้ชายที่ไม่ยอมรับความหลากหลายทางเพศ เพราะคิดว่าเป็นการลดคุณค่าของความเป็นชาย เลือกตัวละครประกอบ “น้ำเป็ด” เพื่อแทนคนที่ไม่กล้าออกจากกรอบความคิดเรื่องเพศ และเลือกตัวละครประกอบ “ลูกข้าง, ลูกเสือ และลูกเป็ด” จากตัวละครประกอบสามตัวในข้างต้น เพื่อแทนเด็กที่มีกรอบความคิดเดียวกันกับพ่อแม่ของตนการออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้วิจัยเลือกเครื่องแต่งกายที่แฝงสัญลักษณ์ความเป็นเพศทั้งหมด 4 ชิ้น ได้แก่ เสื้อสีชมพูกับเสื้อสีฟ้า, กระโปรงกับกางเกง, รองเท้าติดโบและรองเท้าผ้าใบ และกระเป๋าลายดอกไม้ การเลือกฉาก ผู้วิจัยเลือกฉากตามการดำเนินเรื่อง ซึ่งประกอบด้วย บ้าน, ร้านขายเสื้อผ้า และสนามเด็กเล่น การเล่าเหตุการณ์ ผู้วิจัยเล่าเรื่องโดยใช้วิธีการซ้ำสถานการณ์ที่มีรูปแบบคล้ายคลึงกัน 4 ครั้ง ได้แก่ (1) เลือกเสื้อ แล้วโดนห้าม (2) การเลือกกระโปรง แล้วโดนห้าม (3) การเลือกรองเท้า แล้วโดนห้าม เพื่อย้ำให้ผู้อ่านเข้าใจอย่างถ่องแท้ว่าตัวละครลูกหมีมีความชื่นชอบเสื้อผ้าของเด็กผู้หญิง การซ้ำในครั้งที่ (4) การเลือกกระเป๋ แล้วโดนล้อเลียน คือการดึงเข้าสู่ปัญหาและจุดสูงสุดของเรื่องต่อไป และการตั้งชื่อเรื่อง หนังสือภาพเรื่อง “ชุดใหม่ของลูกหมี” เป็นการตั้งโดยเน้นความกระชับ เรียบง่าย อ่านแล้วพอคาดเดาเนื้อเรื่องได้ แต่ไม่เปิดเผยรายละเอียดจนเกินไป

2.2.3 การเขียนสตอรี่บอร์ด (Storyboard) โดยในขั้นตอนนี้ได้เพิ่มรายละเอียดในตอนท้าย ให้ลูกหมีแต่งชุดตามที่ตนเลือกออกไปเล่นชกกับเพื่อนอย่างเด็กผู้ชายทั่วไป เพื่อสะท้อนว่าการแต่งกายเพียงอย่างเดียว

ไม่สามารถใช้ตัดสินคุณค่าความเป็นเพศของบุคคลได้ และเพิ่มการกล่าวถึงลูกสัตว์ตัวอื่น ๆ ว่าพวกเขาที่สามารถเลือกชุดที่ตนสวมใส่ได้อย่างลูกหมี เพื่อสะท้อนว่าคุณค่าที่ตัวเองก็ควรมีอิสระในการสร้างตัวตนผ่านการแต่งกายเช่นกัน

2.3 การเขียนส่วนของเนื้อหา และออกแบบภาพประกอบ การเขียนส่วนเนื้อหา ผู้วิจัยใช้รูปแบบของเนื้อหาเป็นคำบรรยายที่มีคำคล้องจองผสมกับรูปแบบการซ้ำประโยคเนื่องจากผู้อ่านวัยเด็กชอบการอ่านประโยคที่มีรูปแบบซ้ำ ๆ และคล้ายคลึงกัน ส่วนการออกแบบภาพประกอบ ผู้วิจัยออกแบบโดยการเน้นให้เห็นอารมณ์และความรู้สึกจากสีหน้าของลูกหมี โดยเฉพาะระดับความอึดอัดใจที่เพิ่มมากขึ้นจากการโดนห้าม จนถึงจุดเปลี่ยนที่โศกเศร้าเสียใจก้าวข้ามไปยังจุดคลี่คลายปัญหาที่มีสีหน้ายิ้มแย้ม มีความสุข

2.4 การทำรูปเล่มจำลอง (Dummy) เมื่อได้ภาพร่างภาพประกอบแล้ว ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาและภาพร่างมาทดลองจัดวางเพื่อหาตำแหน่งการวางตัวหนังสือที่เหมาะสม จากนั้นจึงนำภาพร่างพร้อมตัวหนังสือมาจัดทำรูปเล่มจำลองด้วยกระดาษขาวเขียน มีขนาดตัวเล่ม 14.8 x 14.8 เซนติเมตร เพื่อเข้าสู่การจัดทำรูปเล่มสมบูรณ์

2.5 การจัดทำรูปเล่มสมบูรณ์ ขั้นตอนนี้ได้ทำการลงสีภาพประกอบ เพิ่มภาพในส่วนปกหน้าและปกหลัง อีกทั้งผู้วิจัยได้เพิ่มคำอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศสำหรับผู้ปกครอง เพื่ออธิบายในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการจะสื่อสารในหนังสือภาพเล่มนี้อย่างตรงไปตรงมาให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้สร้างสรรค์กับผู้ปกครอง ทั้งยังต้องการให้เป็นส่วนช่วยให้ผู้ปกครองได้ฉุกคิดได้ว่าพวกเขาไม่ควรตระหนกตกใจหากบุตรหลานมีความชื่นชอบในการเลือกของไม่ตรงกับเพศของตนเองเมื่อได้ส่วนประกอบต่าง ๆ โดยครบถ้วนแล้ว จึงได้นำทุกส่วนมาจัดเรียงเข้าด้วยกันโดยการจัดวางเป็นภาพหน้าคู่ และตรวจทานในขั้นตอนสุดท้ายก่อนจะนำส่งโรงพิมพ์เพื่อตีพิมพ์

3. ความเข้าใจในประเด็นความหลากหลายทางเพศของผู้รับสารที่ได้รับจากหนังสือภาพเรื่อง ชุดใหม่ของลูกหมี

จากการร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้ปกครอง 20 คน โดยแบ่งออกไป 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน

กลุ่มตัวอย่างในฐานะผู้รับสารมีความเข้าใจในประเด็นความหลากหลายทางเพศจากหนังสือภาพเรื่อง ชุดใหม่ของลูกหมีได้ว่าหนังสือภาพต้องการสื่อสารในประเด็นการให้อิสระในการเลือกและการแสดงตัวตนของคุณแต่ต้องอาศัยการทำความเข้าใจร่วมกับ “คำอธิบายเพิ่มเติม” ในท้ายเล่มจึงจะเข้าใจอย่างชัดเจนว่าการให้อิสระในการเลือกและแสดงตัวตนดังกล่าวนี้ หมายถึงในมิติของความหลากหลายทางเพศ ผู้รับสารกล่าวว่าแม้เพียง “กระโปรง” กับ “กางเกง” เท่านั้นที่เป็นสัญลักษณ์บ่งบอกความหลากหลายทางเพศเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ให้ความสำคัญกับความหมายที่สื่อถึงความเป็นเพศในแต่ละสีและลวดลาย จึงไม่มีผลต่อการสื่อสารความหลากหลายทางเพศมากนัก และมีการเข้าใจเพศของตัวละครผ่านสัญลักษณ์เครื่องแต่งกาย มิใช่การเข้าใจว่า “หมี” คือสัญลักษณ์ของเพศชายดังที่กำหนดไว้

ทั้งนี้ผู้รับสารทุกคนมีการยอมรับในความหลากหลายทางเพศโดยภูมิหลังอยู่ก่อนแล้ว ทำให้เมื่ออ่านหนังสือภาพเรื่อง ชุดใหม่ของลูกหมี จึงมองว่าหนังสือเล่มนี้เป็นเหมือน “คู่มือ” สำหรับผู้ปกครองในการทำความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางเพศในเด็กมากกว่าการสร้างการยอมรับในความหลากหลายทางเพศ แต่เมื่อสอบถามการตัดสินใจเลือกหนังสือภาพเล่มนี้ให้บุตร-หลานอ่าน ผู้รับสารส่วนหนึ่งปฏิเสธการเลือกหนังสือภาพเรื่อง ชุดใหม่ของลูกหมีให้บุตร-หลานของตน เนื่องจากมองว่าหนังสือภาพมีเนื้อหาและประเด็นสื่อสารที่เฉพาะทาง เหมาะสำหรับครอบครัวที่ประสบปัญหาและต้องการความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางเพศในเด็กมากกว่าการเผยแพร่ให้กลุ่มผู้อ่านทั่วไป เพราะเกรงว่าจะเป็นที่ยึดยึดความคิดเรื่องความหลากหลายทางเพศให้เด็ก

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรค์หนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อสื่อสารประเด็นความหลากหลายทางเพศ” มีข้อสังเกตที่น่าสนใจ ซึ่งสามารถยกนำมาอภิปรายผลได้เป็นดังนี้

บทบาทของหนังสือภาพสำหรับเด็กในการสร้างการตระหนักรู้และยอมรับในความหลากหลายทางเพศ

ปัจจุบันมีแนวโน้มของการเปิดรับและให้พื้นที่แก่ผู้มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากภาพลักษณ์ของผู้มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทยปัจจุบันได้เปลี่ยนไปมากหากเปรียบเทียบกับในอดีตส่วนหนึ่งเป็นเพราะการนำเสนอของสื่อที่เปลี่ยนไปช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ทั้งยังสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศให้แก่สังคม (คณิน นพรัตน์, 2559) ด้วยเหตุนี้ หนังสือภาพ ในฐานะสื่อสำหรับเด็กก็ควรมีบทบาทในการสร้างความเข้าใจและการยอมรับในความหลากหลายทางเพศให้แก่ผู้อ่านอีกทางหนึ่ง โดยผู้วิจัยได้สังเกตเห็นประเด็นที่หนังสือภาพเรื่อง ชุดใหม่ของลูกหมีจะสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างการตระหนักรู้และยอมรับในความหลากหลายทางเพศในสังคมไทยได้ ดังนี้

1. การปล้ำวางทฤษฎีเชิงลบเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ

นักวิชาการไทยในยุคแรก ๆ นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และจิตเวชศาสตร์มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ทำให้เกิดวาทกรรมกระแสหลักเกี่ยวกับเพศ โดยเพศชายและหญิงจะถูกจัดให้เป็น “เพศธรรมชาติ” ในขณะที่ผู้มีความหลากหลายทางเพศจะถูกจัดให้เป็น “เพศผิดธรรมชาติ” (ผิดเพศ) (Cook and Jacson, 1999 อ้างถึงใน นฤพนธ์ ด่วงวิเศษ, 2556) โดยหนังสือภาพสำหรับเด็กเรื่อง ชุดใหม่ของลูกหมีได้พยายามปล้ำวางความเชื่อเชิงลบเหล่านี้ด้วยการนำเสนออัตลักษณ์ที่หลากหลายของตัวละครลูกหมี ที่ถึงแม้จะอยากสวมกระโปรงแต่ก็สามารถไปวิ่งเล่น เตะฟุตบอลได้อย่างดีผู้ชายทั่วไป เพื่อสะท้อนแนวคิดของความหลากหลายทางเพศที่บุคคลหนึ่งสามารถมีอัตลักษณ์ของทั้งสองเพศไว้ด้วยกันในรูปแบบใดก็ได้

2. สร้างการยอมรับความหลากหลายทางเพศในระดับครอบครัว

ความใกล้ชิดระหว่างพ่อแม่กับลูกนั้นเป็นสิ่งสำคัญเมื่อลูกรับรู้ว่าตนมีความใกล้ชิดกับพ่อแม่แล้ว ลูกก็จะเปิดเผย

เรื่องของตนกับพ่อแม่ มีสุขภาพทางจิตที่ดี มีการปรับตัว และทักษะในการเข้าสังคมที่ดี และมีแนวโน้มที่จะมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นในสังคม (ปภาภรณ์ ไชยหาญชาญชัย, 2559) สำหรับผู้มีความหลากหลายทางเพศ พวกเขาต้องการการยอมรับจากครอบครัวเป็นสำคัญ ถ้าครอบครัว คนรัก และเพื่อนสนิทสามารถยอมรับได้ก็จะไม่สนใจความรู้สึกหรือความคิดเห็นทางลบของผู้อื่น (กนิษฐา สุขสมัย และพิทักษ์ ศิริวงศ์, 2559) ด้วยเหตุนี้ ในหนังสือภาพสำหรับเด็ก เรื่อง ชุดใหม่ของลูกหมี จึงเลือกการให้ครอบครัวเป็นผู้สร้างการยอมรับและความมั่นใจให้ตัวละครลูกหมี เพื่อให้ตัวละครจะสามารถแสดงออกตัวตนในสิ่งที่เลือกได้อย่างมีความสุข

3. สร้างการยอมรับความหลากหลายทางเพศในระดับสังคม

การสร้างสรรคหนังสือภาพสำหรับเด็กเรื่อง ชุดใหม่ของลูกหมี มีจุดประสงค์เพื่อสร้างการตระหนักรู้และยอมรับความหลากหลายทางเพศแก่ผู้อ่าน อันหมายถึงกลุ่มผู้อ่านวัยเด็กทั่วไป และรวมถึงผู้ปกครองที่อาจได้รับประโยชน์จากการอ่านหนังสือร่วมกับบุตร-หลานด้วย เนื่องจากการเปลี่ยนผ่านของยุคสมัยทำให้เราทุกคนต้องอาศัยอยู่ท่ามกลางสังคมแห่งความหลากหลาย การคำนึงถึงการเตรียมพร้อมสำหรับการสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้คน เพื่อให้รู้ถึงการมีอยู่และเปิดใจยอมรับในความหลากหลายทางเพศจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

4. ปลุกกระแสความคิดแก่สังคม

ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าการมีอยู่ของหนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อสื่อสารประเด็นความหลากหลายทางเพศในบริบทสังคมไทย จะช่วยเป็นสื่อที่ขับเคลื่อนให้เกิดการตระหนักถึงความสำคัญของความหลากหลายทางเพศในสังคมไทยอีกแรงหนึ่ง เพื่อนำไปสู่การยอมรับความหลากหลายทางเพศในระดับกฎหมายและภาครัฐ

การยอมรับความหลากหลายทางเพศของผู้รับสารสู่ภาพการยอมรับความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย

ระหว่างขั้นตอนของการสนทนากลุ่ม กรอบคำถามเกี่ยวกับทัศนคติของผู้รับสารต่อความหลากหลายทางเพศแสดงให้เห็นว่าผู้รับสารส่วนหนึ่งสามารถยอมรับผู้มีความ

หลากหลายทางเพศที่อาศัยร่วมกันในสังคมได้มากกว่า การยอมรับผู้มีความหลากหลายทางเพศที่อยู่ใกล้ชิดภายในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจของ “นิด้าโพล” ในปี พ.ศ. 2558 เกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อเพศที่สาม (ผู้มีความหลากหลายทางเพศ) โดยผลสำรวจแสดงให้เห็นว่าประชาชนยอมรับผู้มีความหลากหลายทางเพศในฐานะเพื่อนหรือผู้ร่วมงานได้มากกว่าการมีสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกหนังสือภาพสำหรับเด็กเรื่อง ชุดใหม่ของลูกหมี ของกลุ่มตัวอย่างด้วย กล่าวคือ การยังไม่ตัดสินใจเลือกหนังสือภาพเรื่อง ชุดใหม่ของลูกหมี ให้บุตร-หลานของผู้รับสารส่วนหนึ่ง เพราะมองว่ายังไม่จำเป็นสำหรับครอบครัวตนในขณะนี้

เป็นผลมาจากข้อจำกัดในการยอมรับความหลากหลายทางเพศในบุตร-หลานของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งอาจทำให้เกิดการมองข้ามการสร้างการตระหนักรู้และยอมรับความหลากหลายทางเพศในเด็กทุกคน ที่ไม่ได้เฉพะเจาะจงแต่เด็กที่มีแนวโน้มเป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ นอกจากนี้ ยังมีผู้รับสารหนึ่งคนที่กล่าวว่า ตนสามารถยอมรับได้ในทันที หากบุตร-หลานมีแนวโน้มจะเป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ เพราะได้ผ่านประสบการณ์ของการเปิดใจยอมรับในตัวบุตร-หลานผู้มีความหลากหลายทางเพศมาแล้ว แต่ผู้รับสารท่านนี้ไม่ได้ให้ความสนใจในหนังสือภาพมากนัก เนื่องจากได้ผ่านการตระหนักรู้และยอมรับในความหลากหลายทางเพศ รวมไปถึงการมองเห็นคุณค่าในตัวบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศมาด้วยตนเองแล้ว เนื้อหาของหนังสือภาพเรื่อง ชุดใหม่ของลูกหมี จึงไม่ได้เป็นการกระตุ้นความรู้สึกหรือองค์ความรู้ใหม่ให้แก่กลุ่มตัวอย่างมากนัก

จากข้างต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า สังคมไทยมีแนวโน้มที่จะให้การยอมรับความหลากหลายทางเพศได้มากขึ้น ในฐานะบุคคลในสังคม แต่การยอมรับผู้มีความหลากหลายทางเพศในฐานะบุคคลในครอบครัวยังมีข้อจำกัดอยู่ ซึ่งส่งผลไปถึงการมองข้ามการปลูกฝังทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศให้แก่บุตร-หลานในครอบครัวอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ การสร้างสรรคหนังสือภาพสำหรับเด็ก

เพื่อสื่อสารในประเด็นความหลากหลายทางเพศ อาจต้องคำนึงไปถึงกลุ่มผู้อ่านหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้หนังสือภาพสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้อ่านที่มีข้อจำกัดในการยอมรับความหลากหลายทางเพศได้เช่นกัน

ทิศทางการสร้างสรรค์หนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อสื่อสารประเด็นความหลากหลายทางเพศในบริบทสังคมไทย

หนังสือภาพสำหรับเด็กเรื่อง ชุดใหม่ของลูกหมี เป็นการสื่อสารความหลากหลายทางเพศในประเด็นการให้อิสระในการเลือกและการแสดงตัวตน และการเห็นคุณค่าและยอมรับบุคคลจากภายใน โดยนำเสนอภาพการประกอบสร้างตัวตนของผู้มีความหลากหลายทางเพศผ่านเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย จากการที่ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าการแต่งกายเป็นอัตลักษณ์ภายนอกที่สื่อสารความหมายได้ชัดเจนในข้อจำกัดของการทำหนังสือภาพสำหรับเด็กที่ต้องการความกระชับและตีความได้ไม่ยากนัก ประกอบกับในทฤษฎีพัฒนาการทางเพศของเด็กได้กล่าวไว้ว่า เด็กในวัย 6-8 ปี เป็นช่วงวัยที่เริ่มต้นเรียนรู้บทบาททางเพศตามความคาดหวังของสังคม จึงอาจจะยังไม่สามารถทำความเข้าใจบทบาททางเพศในทางพฤติกรรมได้ชัดเจนเท่ากับการแต่งกายที่เริ่มเรียนรู้มาก่อนหน้านี้แล้ว

ซึ่งเมื่อผู้วิจัยนำหนังสือภาพไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างในฐานะผู้ปกครองสามารถเข้าใจประเด็นการให้อิสระในการเลือกและแสดงตัวตนแก่บุตร-หลานผ่านการเลือกเสื้อผ้าที่ไม่ตรงตามเพศสรีระของตัวเอง ลูกหมีได้ แต่มีบางส่วนที่มองว่า การนำเสนอภาพตัวละครที่สามารถเลือกเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายได้ตามใจตนนั้น อาจทำให้เด็กมองว่าตนเองก็สามารถเลือกได้โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งเป็นการเสี่ยงต่อการสร้างอัตตา (Ego) ให้แก่เด็กในเรื่องการตัดสินใจเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามที่ตนต้องการมากจนเกินไป นอกจากนี้ การที่เด็กผู้ชายคนหนึ่งจะสามารถสวมกระโปรงออกไปใช้ชีวิตได้นั้น ต้องผ่านขั้นตอนที่มากกว่าการตัดสินใจส่วนตัวและการยอมรับจากครอบครัวเพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือภาพสำหรับเด็ก

ที่มองว่า การนำเสนอประเด็นความหลากหลายทางเพศด้วยเครื่องแต่งกายในหนังสือภาพสำหรับเด็กช่วยให้เข้าใจง่าย แต่อาจดูโจ่งแจ้งเกินไปจนกลายเป็นดาบสองคม ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าการแต่งกายได้ตามใจโดยไม่ต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่น แต่ในความเป็นจริงแล้วเราต่างทราบบริบททางสังคมไทยดีว่ายังมีบางบทบาทที่ต้องอยู่ในกรอบกฎเกณฑ์การแต่งกายตามที่สังคมกำหนด ซึ่งเรายังต้องประนีประนอมยอมรับอยู่ (รพีพร คงสมบูรณ์, 2560, สัมภาษณ์)

ทั้งนี้ เป็นความจริงที่ว่าสังคมไทยให้ความสำคัญกับบทบาททางเพศของผู้มีความหลากหลายทางเพศมากกว่าอัตลักษณ์ภายนอก การยอมรับความหลากหลายทางเพศในบริบทของสังคมไทย จะเกิดขึ้นต่อเมื่อบุคคลสามารถทำตามบทบาททางเพศของตนได้อย่างไม่บกพร่อง อีกทั้งตัวบุคคลจะเกิดความภาคภูมิใจในตนเองได้ ก็ต่อเมื่อสามารถทำตามบทบาททางเพศที่สังคมกำหนดไว้ได้บรรลุ (กนกวรรณ ธรารวรรณ, 2555)

ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า การสร้างสรรค์หนังสือภาพสำหรับเด็กที่นำเสนอผ่านบทบาททางเพศจะสามารถสื่อสารประเด็นความหลากหลายทางเพศได้เหมาะสมกับบริบทสังคมไทยมากกว่าการนำเสนอผ่านเครื่องแต่งกาย ซึ่งการให้อิสระในการสร้างตัวตนสำหรับเด็กวัย 6-8 ปีนั้น อาจไม่สำคัญเท่ากับการสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง (วุฒิพงศ์ ภาวะพิงค์, 2560, สัมภาษณ์) หนังสือภาพสำหรับเด็กจึงควรนำเสนอให้เห็นถึงความเป็นตัวตนของผู้มีความหลากหลายทางเพศที่ไม่ได้แสดงออกด้วยเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการใช้ความหลากหลายทางเพศที่มีอยู่ในตัวให้เป็นประโยชน์ เช่น การใช้ความเป็นอ่อนโยน (ความเป็นหญิง) ช่วยเหลือผู้อื่น และการใช้ความเป็นเข้มแข็ง (ความเป็นชาย) ในร่างกายของตนเองมาปกป้องผู้อื่น หรือการทำกิจกรรมที่เป็นกลาง อาทิ ว่ายน้ำ ปั่นจักรยาน ซึ่งจะสร้างความละมุนละม่อมในการทำให้เห็นว่าคนคนหนึ่งมีบทบาททางของทั้งสองเพศในตัวได้ โดยที่แต่งตัวอย่างไรก็ไม่สำคัญ (จิราภรณ์ อรุณากูร และรพีพร คงสมบูรณ์, 2560, สัมภาษณ์)

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ทางวิชาการ

1. การวิจัยควรศึกษาคุณลักษณะของหนังสือภาพสำหรับเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ ในมิติของครอบครัวที่มีพ่อกับแม่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ
2. การวิจัยควรศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองผู้มีความหลากหลายทางเพศ (ทั้งผู้ให้กำเนิด และผู้รับเลี้ยงบุญธรรม) และกลุ่มผู้ดูแลที่ไม่ใช่พ่อแม่ อาทิ ปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติใกล้ชิด
3. การวิจัยควรศึกษาและออกแบบหนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อการพัฒนาทักษะการทำความเข้าใจโลก อาทิ การสอนให้เด็กเข้าใจความหลากหลายของผู้คนใน

สังคม ไม่ว่าจะเป็นความหลากหลายทางเชื้อชาติ สีผิว หรือ เพศ เป็นต้น

ทางวิชาชีพ

1. การสร้างสรรค์หนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อสื่อสารในประเด็นความหลากหลายทางเพศในบริบทสังคมไทย ควรคำนึงไปถึงกลุ่มผู้อ่านหลากหลายแบบ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มผู้อ่านที่มีข้อจำกัดในการยอมรับความหลากหลายทางเพศได้
2. การสร้างสรรค์หนังสือภาพสำหรับเด็กเพื่อสื่อสารในประเด็นความหลากหลายทางเพศในบริบทสังคมไทย ควรให้ความสำคัญกับการนำเสนอผ่านบทบาททางเพศที่หลากหลาย เพื่อให้สัมพันธ์กับเงื่อนไขการเปิดใจยอมรับของสังคมไทย

รายการอ้างอิง

- กนกวรรณ ธรารวรรณ. (2555). รัฐไทยกับชีวิตคู่แบบเพศวิถีนอกขนบ (*Thai State and Queer Relationships*): ประชากรชายขอบและความเป็นธรรมในสังคมไทย: 145-164. เข้าถึงข้อมูล วันที่ 3 มีนาคม 2560, แหล่งที่มา http://www2.ipsr.mahidol.ac.th/ConferenceVIII/Download/Article_Files/7-Queer-Kanokwan.pdf.
- กนิษฐา สุขสมัย และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2559). เรื่องเล่าหญิงรักหญิง : วิถีเพศของคู่อีกสูงวัย. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 5(2), 123-134. http://journal.rmutto.ac.th/template/design/file_article/article.368pdf.
- จิราภรณ์ อรุณากร. กุมารแพทย์เวชศาสตร์วัยรุ่น ภาคศึกษากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี. (21 พฤศจิกายน 2560). สัมภาษณ์.
- เจด็จ คชฤทธิ์. (2554). *เด็กกับหนังสือ : คู่มือเพื่อความเข้าใจเด็กและหนังสือสำหรับเด็ก*. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: บ้านหนังสือ.
- ทัศนีย์ ดำเกิงศักดิ์. (2554). การวิเคราะห์เนื้อหาเพศศึกษาและความพึงพอใจของผู้รับสารที่มีต่อคอลัมน์ “เสพสมบัติสม” และเว็บไซต์ meetdoctor.com. *วารสารนิเทศศาสตร์*, 29(1), 94-106
- นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ. (2556). “ลูกผสม” ของวัฒนธรรมทางเพศในสังคมไทย. ใน นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ และปีเตอร์ เอ. แจ็คสัน (บรรณาธิการ), *เพศ หลากเฉดสี : พหุวัฒนธรรมทางเพศในสังคมไทย*. (น. 29-53). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ. (2559). *แนวคิดทฤษฎีเรื่อง “ความหลากหลายทางเพศ”*. วันที่เข้าถึงข้อมูล 15 กุมภาพันธ์ 2560, แหล่งที่มา www.sac.or.th/th/wp-content/uploads/2016/05/Sexual-diversity.pdf.
- ปภาภรณ์ ไชยหาญชาญชัย. (2559). การรับรู้ถึงความใกล้ชิดกับพ่อแม่และการเปิดเผยตนเองของลูกในวัยรุ่น. *วารสารนิเทศศาสตร์*, 34(2), 107-120
- รพินทร คงสมบูรณ์. อาจารย์ประจำสาขาวรรณกรรมสำหรับเด็ก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (22 พฤศจิกายน 2560). สัมภาษณ์.
- วุฒิพงศ์ ภาวะพิงค์ อาจารย์, วิทยากร, นักเขียน และนักส่งเสริมสุขภาพจิต. (28 พฤศจิกายน 2560). สัมภาษณ์.
- สังคมไทยคิดอย่างไรกับเพศที่ 3. (2560). วันที่เข้าถึงข้อมูล 20 กุมภาพันธ์ 2560, แหล่งที่มา <http://nidapoll.nida.ac.th/index.php?op=polls-detail&id=317>.
- สังคมไทยเปิดใจรับเพศที่สาม เหตุสื่อเป็นตัวแปรสำคัญ. (2559). *วารสารดิจิทัล มหาวิทยาลัยรังสิต*. วันที่เข้าถึงข้อมูล 22 กุมภาพันธ์ 2560, แหล่งที่มา <http://www.jr-rsu.net/article/2256>.